

Національний університет водного господарства та природокористування
Навчально-науковий інститут агроекології та землеустрою

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник голови науково-
методичної
ради НУВГП
е-підпис Валерій Сорока

20.01.2022

05-02-53S

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

SYLLABUS

Основи наукових досліджень		Basics of research	
Шифр за ОП	ОК 33	Code in Educational Program	
Освітній рівень: бакалаврський (перший)		Educational level: bachelor (first)	
Галузь знань Природничі науки	10	Fields of knowledge Natural Sciences	
Спеціальність «Екологія»	101	Speciality «Ecology»	
Освітня програма: Туризм		Educational Program: Ecology	

Силабус навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) ступеня спеціальності 101 «Екологія». Рівне. НУВГП. 2022. 11 стор.

ОПП на сайті університету: <http://ep3.nuwm.edu.ua/14913/>

Розробник силабусу:

Турчина Катерина Петрівна,

кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології, технології захисту навколишнього середовища та лісового господарства

Силабус схвалений на засіданні кафедри екології, ТЗНС та ЛГ
Протокол № 4 від 2 грудня 2021 року

Завідувач кафедри:

Клименко Микола Олександрович, доктор сільськогосподарських наук,
професор

Керівник освітньої програми:

101 Екологія

Клименко Л.В

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІАЗ
Протокол № 4 від 14 грудня 2021 року

Голова науково-методичної ради з якості ННІАЗ:

Прищепя Алла Миколаївна, кандидат сільськогосподарських наук, професор

СЗ №-257 в ЕДО

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ*

Ступінь вищої освіти	<i>Бакалавр</i>
Освітня програма	<i>Екологія</i>
Спеціальність	<i>101 Екологія</i>
Рік навчання, семестр	<i>2-й рік навчання, 4-й семестр</i>
Кількість кредитів	<i>3 кредити ЄКТС</i>
Лекції:	<i>16 год. – д.ф.н.; 2 год. – з.ф.н.</i>
Практичні заняття:	<i>16 год. – д.ф.н.; 8 год. – з.ф.н.</i>
Самостійна робота:	<i>58 год. – д.ф.н.; 90 год. – з.ф.н.</i>
Курсова робота:	<i>Ні</i>
Форма навчання	<i>Денна, заочна</i>
Форма підсумкового контролю	<i>Іспит</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА*

ПРОФАЙЛ ЛЕКТОРА

*Турчина Катерина Петрівна,
доцент кафедри екології, технології
захисту навколишнього середовища та
лісового господарства,
кандидат сільськогосподарських наук*

Вікіситет

http://wiki.nuwm.edu.ua/index.php/%D0%A2%D1%83%D1%80%D1%87%D0%B8%D0%BD%D0%B0_%D0%9A%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B0_%D0%9F%D0%B5%D1%82%D1%80%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B0

ORCID

-

Як комунікувати

k.p.turchina@nuwm.edu.ua

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=4812>

ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація
навчальної

Програма навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» складена відповідно до освітньо-професійної

дисципліни,
в т.ч. мета та цілі

програми підготовки бакалаврів спеціальності 101 «Екологія».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є формування знань, що відбувається внаслідок спеціально організованих наукових досліджень, передавання знань, що виникає внаслідок комунікацій вчених та інших осіб, зайнятих науково-дослідною роботою.

Базисом для викладання навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» є визначення конкретного об'єкта й всебічне, достовірне вивчення його структури, характеристик, зв'язків на основі розроблених у науці принципів і методів пізнання, а також одержання корисних для діяльності людини результатів, впровадження у виробництво й одержання ефекту.

Вимоги до знань та умінь визначаються галузевими стандартами вищої освіти України.

Вивчення даної дисципліни базується на діалектичному методі пізнання. Наука займає значне місце в житті сучасного суспільства; процес оновлення знання про світ відбувається дедалі стрімкішими темпами – водночас, інтенсифікація наукового пізнання світу та технічного розвитку, що здійснюється на фундаменті такого пізнання, призводить до виникнення нових проблем, до розчарування у перспективах розвитку науки, до критики раціоналізму як такого та протиставлення йому інших, ненаукових форм пізнання.

Руйнівні наслідки використання науки в егоїстичних інтересах певних суспільних груп потребують гуманітарної експертизи наукових досліджень, аналізу мети та ідеалів пізнавального процесу. Все це висуває нагальну потребу формування у здобувачів вищої освіти розуміння засад наукового пізнання, осмислення структури та моральнісних засад наукових досліджень

Метою вивчення дисципліни «Основи наукових досліджень» є формування у студентів теоретичних знань щодо принципів і методів проведення наукових досліджень та практичних умінь і навичок їх використання в організації та проведенні різних видів психолого-педагогічних досліджень та НДР, практична підготовка майбутніх вихователів дітей дошкільного віку до реалізації дослідницької професійної функції. В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- сутність наукового пізнання, наукових понять та видів наукової діяльності; сутність фундаментальної, загальнонаукової, конкретно наукової методології, принципів психолого-педагогічних досліджень;
- вимоги до організації і проведення творчої науково пізнавальної діяльності та професійних і особистісних якостей науковця;
- структуру дослідження та вимоги до його етапів й проведення; вимоги до використання методів психолого-

- педагогічних досліджень та особливості їх проведення;
- вимоги до оформлення результатів дослідження;
- структуру реферату, курсових і дипломних робіт (різного кваліфікаційного рівня) та вимоги до їх написання, оформлення і захисту;

вміти:

- користуватися найновішою методологією аналізу психолого-педагогічних проблем і явищ; орієнтуватися в особливостях проведення різних видів педагогічних досліджень;
- розробляти концепцію дослідження;
- складати програму педагогічного дослідження, вибирати оптимальні методи його проведення;
- визначати науковий апарат дослідження;
- формувати вибіркочу сукупність; здійснювати аналіз наукових джерел, архівних та інших документів, продуктів діяльності; проводити педагогічний експеримент, спостереження, тестування та ін.;
- обробляти й оформлювати результати дослідження, використовуючи графічні, статистичні та інші методи і форми узагальнення результатів дослідження;
- самостійно підвищувати свою педагогічну та наукову культуру.

Посилання на розміщення навчальної дисципліни на навчальній платформі Moodle

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=1536>

Компетентності

Навчальна дисципліна «Основи наукових досліджень» формує наступні спеціальні фахові компетентності:

ФК 1. Знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

ФК 2. Здатність до критичного осмислення основних теорій, методів та принципів природничих наук.

ФК 10. Здатність до використання сучасних інформаційних ресурсів для екологічних досліджень.

Програмні результати навчання

ПРН 8. Уміти проводити пошук інформації з використанням відповідних джерел для прийняття обґрунтованих рішень.

ПРН 14. Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення.

ПРН 21. Уміти обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення досліджень, збору та обробки даних.

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)

Здатність логічно обґрунтовувати свою позицію, здатність до навчання, знаходити вихід із складних ситуацій, аналітичні навички, вміння працювати в команді, комплексне рішення проблем, формування власної думки, вміння слухати та запитувати, оцінювати ризики та прийняття рішення, критичне

мислення, лідерство, креативність, самонавчання для професійного та особистісного зростання

Форми та методи навчання

Методи навчання: демонстрація, навчальна дискусія, дебати; технології викладання: тренінги, рольові ігри, аналіз конкретних ситуацій, обговорення, презентації, міні-лекції, ситуаційні дослідження.

Структура навчальної дисципліни

ТЕМА 1. Наука як система знань				
Форми організації навчання	Вид робіт	Кількість годин		ПРН 8
		денна ф.н.	заочна ф.н.	
	Лекційні заняття	2	0,5	
	Практичні роботи	2	1	
	Самостійна робота	7	11	
Опис теми	Поняття про науку. Визначення та функції науки. Основні етапи розвитку науки. Структура науки як системи знань. Поняття про наукознавство.			
ТЕМА 2. Наука як сфера людської діяльності				
Форми організації навчання	Вид робіт	Кількість годин		ПРН 8
		денна ф.н.	заочна ф.н.	
	Лекційні заняття	2	0,5	
	Практичні роботи	2	1	
	Самостійна робота	7	11	
Опис теми	Основні риси працівника науки. Організаційна структура наукових досліджень в Україні. Особливості організації наукової діяльності.			
ТЕМА 3. Основи методології науково-дослідної діяльності				
Форми організації навчання	Вид робіт	Кількість годин		ПРН 8, ПРН 14
		денна ф.н.	заочна ф.н.	
	Лекційні заняття	2	0,5	
	Практичні роботи	2	1	
	Самостійна робота	7	11	
Опис теми	Поняття методології. Методологія наукового пізнання. Методологічні основи наукових досліджень. Методологія наукового пошуку в екології.			
ТЕМА 4. Наукові дослідження та етапи їх проведення				
Форми організації навчання	Вид робіт	Кількість годин		ПРН 8, ПРН 14
		денна ф.н.	заочна ф.н.	
	Лекційні заняття	2	0,5	
	Практичні роботи	2	1	
	Самостійна робота	7	11	
Опис теми	Об'єкт, предмет та мета наукового дослідження. Класифікація наукових досліджень. Етапи проведення наукових досліджень.			
ТЕМА 5. Поняття наукового методу та його основні риси				

	Вид робіт	Кількість годин		ПРН 8, ПРН 21
		денна ф.н.	заочна ф.н.	
	Лекційні заняття	2		
	Практичні роботи	2	1	
	Самостійна робота	7	11	

Опис теми Поняття про науковий метод. Класифікація методів досліджень.

ТЕМА 6. Методи теоретичних досліджень

Форми організації навчання	Вид робіт	Кількість годин		ПРН 8, ПРН 21
		денна ф.н.	заочна ф.н.	
	Лекційні заняття	2		
	Практичні роботи	2	1	
	Самостійна робота	7	11	

Опис теми Загальне поняття про теоретичні методи досліджень. Характеристика методів теоретичних досліджень.

ТЕМА 7. Емпіричні методи дослідження

Форми організації навчання	Вид робіт	Кількість годин		ПРН 14, ПРН 21
		денна ф.н.	заочна ф.н.	
	Лекційні заняття	2		
	Практичні роботи	2	1	
	Самостійна робота	8	12	

Опис теми Загальне уявлення про емпіричні методи досліджень. Характеристика емпіричних методів досліджень.

ТЕМА 8. Методи екологічних досліджень

	Вид робіт	Кількість годин		ПРН 14, ПРН 21
		денна ф.н.	заочна ф.н.	
	Лекційні заняття	2		
	Практичні роботи	2	1	
	Самостійна робота	8	12	

Опис теми Особливості проведення екологічних досліджень. Характеристика методів екологічних досліджень. Соціо-екологічні дослідження.

Порядок та критерії оцінювання

Для досягнення цілей та завдань курсу студентам потрібно засвоїти теоретичний матеріал та здати модульні контролі знань, а також вчасно виконати практичні тематичні завдання. В результаті можна отримати такі обов'язкові бали:

- 60 балів - за вчасне та якісне виконання практичних занять, що становить поточну (практичну) складову його оцінки;
  - 20 балів – модульний контроль 1;
  - 20 балів – модульний контроль 2.
- Усього 100 балів.

Студенти можуть отримати додаткові бали за: написання статей, підготовка доповідей та участь в наукових студентських конференціях, круглих столах. Додаткові

бали студентам також можуть бути зараховані за конкретні пропозиції з удосконалення змісту навчальної дисципліни.

Модульний контроль проходить у формі тестування. У тесті 20 запитань різної складності: рівень 1 – 10 запитань по 0,5 бала (5,0 балів), рівень 2 – 8 запитань по 1,0 бала (8,0 балів), рівень 3 – 3 запитання по 3,5 бала (7,0 балів). Усього – 20 балів.

Поточне оцінювання та проведення контрольних заходів у межах курсу відбувається згідно нормативних документів НУВГП: Положення про семестровий поточний та підсумковий контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти (нова редакція) <http://ep3.nuwm.edu.ua/15311/>; Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та роботу екзаменаційної комісії <http://ep3.nuwm.edu.ua/8545/>; Порядок ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП <http://ep3.nuwm.edu.ua/4273/>; Положення про навчально-науковий центр незалежного оцінювання Національного університету водного господарства та природокористування <http://ep3.nuwm.edu.ua/4184/>; Наказ ректора НУВГП від 16.09.2019 № 00502 "Про введення в дію нової системи оцінювання навчальних досягнень студентів" <http://nuwm.edu.ua/struktorni-pidrozdili/navch-nauk-tsentr-nezaleznoho-otsiniuvannia-znan/dokumenti>; Порядок ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП <http://ep3.nuwm.edu.ua/4273/>

Засоби навчання Під час лекційних та практичних занять застосовуються мультимедійний проектор, ноутбук, телевізор, бібліотечні та інтернет фонди нормативно-правових документів (закони, постанови КМУ, ДСТУ), Google таблиці і Google-форми (корпоративна підписка), навчальні посібники, монографії, наукові та популярні статті. Здобувачі ВО використовують методичний матеріал, підготовлений викладачем: презентації за лекціями, конспекти лекцій, методичні вказівки до практичних, занять і самостійної роботи.

Поєднання навчання та досліджень Студенти мають можливість додатково отримати бали за виконання індивідуальних завдань дослідницького характеру, а також можуть бути долучені до написання та опублікування наукових статей з тематики курсу. З вимогами участі та оформлення робіт можна ознайомитись на сторінці сектору наукової роботи студентів НУВГП <http://nuwm.edu.ua/stud-science/dokumenti>

- Інформаційні ресурси**
1. Клименко М.О. та ін. Методологія та організація наукових досліджень (в екології): Підручник / М.О. Клименко, В.Г. Петрук, В.Б. Мокін, Н.М. Вознюк – Херсон: Олді-плюс, 2012. – 474 с.
  2. Клименко М.О. Основи та методологія наукових досліджень: Навч. посібник / М.О. Клименко, В.П. Фещенко, Н.М. Вознюк – Київ: Аграрна освіта, 2010 – 351 с.
  3. Спіцин Є. С. Методика організації науково – дослідної роботи студентів у вищому закладі освіти. – К., 2003.
  4. Документація. Звіти у сфері науки і техніки: Структура і правила оформлення: ДСТУ3008-95. - Введ.23.02.95. - К.: Держстандарт України, 1995. - 38 с.
  5. Мойсейченко В.Ф., Єщенко В.О. Основи наукових досліджень в агрономії. К.:Вища школа, 1994.-333 с.

ПРАВИЛА ТА ВИМОГИ (ПОЛІТИКА)*

Дедлайни та перескладання

Терміни здачі проміжних контрольних модулів та підсумковий контроль (залік) встановлені згідно Положення про семестровий поточний та підсумковий контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти (нова редакція) <http://ep3.nuwm.edu.ua/15311/>

Перездача тестових завдань перевірки засвоєння теоретичного матеріалу здійснюється згідно з правилами ННЦНО <http://nuwm.edu.ua/struktorni-pidrozdili/navch-nauktsentr-nezalezhnogo-otsiniuvannia-znan/dokumenti> та Порядку ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП <http://ep3.nuwm.edu.ua/4273/>

У разі незгоди здобувача з результатами оцінювання, в день здачі екзамену в деканат ННІАЗ подається апеляційна скарга, де аргументовано викладено суть питання. До скарги додається роздрукований варіант всіх відповідей цього здобувача під час виконання спроби. Директор ННІ скликає апеляційну комісію щодо розгляду скарги на яку запрошується студент та представник ННЦНО, згідно Порядку звернень здобувачів вищої освіти та інших осіб, які навчаються в Національному університеті водного господарства та природокористування <http://ep3.nuwm.edu.ua/15467/>

Організація всіх видів навчальної діяльності в межах курсу проводиться згідно Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті водного господарства та природокористування <http://ep3.nuwm.edu.ua/4088/>

У випадках виявлення плагіату при виконанні завдання, здобувач не отримує бали і повинен виконати завдання повторно, згідно Положення про виявлення та запобігання академічного плагіату в Національному університеті водного господарства та природокористування (нова редакція) <http://ep3.nuwm.edu.ua/10325/>

Правила академічної доброчесності

Здобувачі ВО повинні дотримуватися Кодексу честі студентів НУВГП <http://nuwm.edu.ua/struktorni-pidrozdili/vyo/dokumenti>, а викладач Кодексу честі наукових, науково-педагогічних, педагогічних працівників Національного університету водного господарства та природокористування <http://nuwm.edu.ua/struktorni-pidrozdili/zapobighannja-korupciji/dijaljnisti>

Більше матеріалів щодо дотримання принципів академічної доброчесності:

- сайт Національного агентства забезпечення якості вищої освіти <https://naqa.gov.ua/>
- сторінка НУВГП “Якість освіти” <http://nuwm.edu.ua/sp>

Вимоги до відвідування

У випадку пропуску здобувачем ВО заняття (лікарняні, мобільність, т. ін.) відпрацювати можна під час консультацій, де здобувач отримує відповідне індивідуальне завдання і звітує про його виконання в узгоджені з викладачем терміни. Розклад консультацій доступний на сторінці кафедри екології, ТЗНС та ЛГ: <http://nuwm.edu.ua/nni-az/kaf-ecology>.

Для роботи з інформаційними ресурсами та проведенні розрахункових завдань здобувачі мають можливість використовувати на заняттях мобільні телефони та ноутбуки. При карантині заняття проводяться в дистанційній формі з використанням Google Meet за корпоративними профілями.

Неформальна та інформальна освіта

Здобувач ВО має можливість визнання (перезарахування) результатів навчання в розрізі тематики курсу, які він набув у

неформальній та інформальній освіті, згідно Положення про неформальну та інформальну освіту в НУВГП <http://nuwm.edu.ua/struktturni-pidrozdili/centr-neformaljnoji-osviti/dokumenty>

Також здобувачі ВО можуть самостійно на платформах Prometheus, Coursera, edEx, edEra, FutureLearn та інших опанувати матеріал для перезарахування результатів навчання. При цьому знання та навички, що формуються під час проходження певного онлайн-курсу чи його частин, повинні мати зв'язок з очікуваними навчальними результатами даної дисципліни/освітньої програми.

ДОДАТКОВО

Правила отримання зворотної інформації про дисципліну*

Впродовж терміну вивчення курсу, студент має право звертатися до викладача за додатковим поясненням лекційної теми, змісту практичних завдань, самостійної роботи усно (під час занять і консультацій), або письмово (корпоративною електронною поштою, через систему повідомлень Moodle). Відвідування консультацій є добровільним. У разі виконання здобувачем ВО науково-дослідної роботи з тематики курсу, за потреби можуть призначатись додаткові індивідуальні консультації у будь-якій зручній для здобувача і викладача формі (аудиторна, онлайн, телефонний зв'язок).

Незалежне оцінювання якості викладання проводиться Відділом якості освіти НУВГП <http://nuwm.edu.ua/struktturni-pidrozdili/vyo/proekti-dokumenty>

Оновлення*

Силабус переглядається викладачем кожного навчального року та оновлюється відповідно змін до законодавчих і нормативних документів у сфері відновлення деградованих земель.

Ідеї та рекомендації здобувачів щодо наповнення навчальної дисципліни, оновлення окремих тем та оптимізації методів викладання отримуються шляхом опитування (усного та анкетування) щодо їх задоволеності освітнім рівнем курсу, в тому числі його практичної складової. Враховуються також пропозиції представників бізнесу та фахівців, залучених до викладання дисципліни.

Навчання осіб з інвалідністю

Документи та довідково-інформаційні матеріали стосовно організації навчального процесу для осіб з інвалідністю доступно за посиланням <http://nuwm.edu.ua/sp/dlja-osib-z-invalidnistju> У випадку навчання таких категорій здобувачів освітній процес даного курсу враховуватиме, за можливістю, усі особливі потреби здобувача.

Практики, представники бізнесу, фахівці, залучені до викладання

До проведення тематичних лекцій можуть залучатися фахівці-практики з Департаменту екології та природних ресурсів.

Інтернаціоналізація

Електронні бібліотеки:
<http://lib.nuwm.edu.ua/index.php/korisnipozilannya/elektronnibiblioteki>

Як знайти статтю у Scopus:

<https://lib.nuwm.edu.ua/index.php/biblioteka/novini/item/506-%20vdopomohu-avtoram>

Електронний каталог: <http://nuwm.edu.ua/MySql/>

Можливості доступу до електронних ресурсів та сервісів:

<https://lib.nuwm.edu.ua/index.php/biblioteka/novini/item/516-%20mozhyvosti-dostupu-do-resursiv-i-servisiv>

---

* пункти, які обов'язково потрібно заповнити

Лектор

К.П. Турчина, к.с.-г. наук, доцент